

*МУЗИЧАНСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-III ступенів*

Відкритий урок в рамках «Тижня педагогічної майстерності» з предмету світова література

**Тема уроку: «Я не буду хитрувати...»
Урок-літературна вікторина за романом
Ч.Діккенса «Пригоди Олівера Твіста»
10 клас**

**Вчитель світової літератури
та російської мови, спеціаліст
вищої категорії, педзвання
Старший учитель
Куценко Лілія Олексіївна**

«Я не буду хитрувати...»

Урок-літературна вікторина за романом Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста»
10 клас

Мета уроку: допомогти учням досягнути велич таланту Діккенса у контексті епохи; сприяти виробленню навичок самостійного аналізу твору «Пригоди Олівера Твіста» з урахуванням його ідейно-художньої цілісності та авторської позиції, виховувати співчуття до сирітської долі.

Обладнання: портрет письменника, виставка його творів, атрибути для проведення вікторини.

Епіграф: «Там, де я впевнений в істині, я не буду хитрувати з будь-ким».

Ч. Діккенс

Хід уроку

I. Вступне слово вчителя. Чарлза Діккенса в житті вирізняли пристрасне співчуття до долі бідної людини, любов до людей, невтомна жадоба знань, яскравих вражень, нових подорожей. Активно займався благодійництвом, багато сил віддав журналістиці, був прекрасним оратором, обдарованим актором, надзвичайно цікавим моралістом.

Для Діккенса характерні дивовижна точність у грошових розрахунках, потяг до спокійного домашнього затишку, невичерпна і захоплююча радість, чудовий, завше незвичайний гумор, висока працездатність, уміння перевтілитися в свого літературного героя, ні з чим незрівнянна щедрість, делікатність та гордість, що ніби возвеличувалася над усім, скромність і могутня воля.

Щедрість, працьовитість і таємничість на диво тісно поєдналися в особистості Діккенса.

Вам, сучасним читачам і шанувальникам Діккенса, зараз прийдеється зробити власні висновки, пригадавши найяскравіші моменти життя письменника та його творчість. Сьогодні на уроці ми будемо виборювати почесне звання «Всезнайки».

Умови конкурсу

Перед учнями на дошці вивішується таблиця з різнокольоровими цифрами (синіми, червоними, жовтими і зеленими) від 1 до 4. Сині цифри – питання з біографії, зелені - питання з теорії літератури, жовті – з літературної критики, червоні - за романом «Пригоди Олівера Твіста».

Кожне питання оцінюється в 1 бал.

1	4	2	3
1	3	4	2
2	1	3	4
4	2	3	1

Дані питання написані на плакатах.

Питання з біографії

1. Що ви знаєте про дитинство Діккенса?

2. Що було мрією всього життя письменника?
3. Який відбиток у творчості письменника знайшли окремі сторінки його життя? Назвіть твори, в яких є елементи автобіографії.
4. Які етапи умовно виділяють у творчій біографії Діккенса?

Питання з теорії літератури

1. Який літературний напрямок представляє творчість Діккенса?
2. Визначте літературний жанр «Пригод Олівера Твіста», прокоментуйте відповідь.
3. Дослідіть одну із сюжетних ліній «Пригод Олівера Твіста».
4. Який композиційний прийом використовує автор, змальовуючи характери героїв у романі?

Питання з літературної критики

1. Прокоментуйте слова Гілберта Честертона, англійського письменника: «Фабричні колеса... виготовляли ваксу і між іншим виготовили найбільшого оптиміста століття... Якщо він став надто щасливим, то саме тут він відкрив щастя... Якщо він бачив світ у рожевому світлі, то цей погляд народився на фабриці, де варили чорну ваксу».
2. Прокоментуйте слова Стефана Цвейга, австрійського письменника: «Діккенс змальовує все гак виразно і детально, що мимоволі підкоряєшся його гіпнотизуючому погляду».
3. Прокоментуйте слова Івана Гончарова, російського письменника: «Не тільки спостережливий розум, а й фантазія, гумор, поезія, любов, якої він, за власним висловом, «носив цілий океан» у собі, допомогли йому описати всю Англію у живих, безсмертних типах і сценах».
4. Прокоментуйте слова Енгуса Уїлсона, англійського письменника: «Думаючи про його смерть, ми повинні що хвилини пам'ятати, які цінності втратили, скільки він нам недодав. Сучасники відчували це краще за нас. У всіх куточках світу вони оплакували його смерть як особисту і непоправну втрату.

Нетлінний спадок Діккенса – це нескінченно прекрасний і одухотворений світ у його романі, животворний і неповторний, що донині надихає таких різних і самобутніх письменників, як Достоевський, Шоу, Пруст, Кафка – світ, що залишився Незвичним».

Запитання за романом «Пригоди Олівера Твіста».

1. Чому моторошні сцени перебування Олівера в робітному домі Діккенс супроводжує авторським коментарем?
2. «Є темні сили на землі, але тим яскравішим здається світло». Хто в книзі є осередком світла? Кого б ви назвали добрим?
3. Хто є другом, а хто – ворогом Олівера? Кого з них у нього більше?
4. Як носовичок Фейгіна змінив долю Олівера?

II. Конкурс «Наш Шерлок Холмс»

Умови

Один з учнів загадує будь-якого персонажа, записавши при цьому прізвище на листочок. Його опонент за допомогою трьох питань загального характеру повинен дізнатися, чиє прізвище записане. У відповідь лише говориться «так» або «ні». Якщо детектив відгадає, то отримує 1 бал, а якщо ні – то бал отримує суперник.

Наприклад

Цей персонаж чоловік? (так)

Ця дійова особа другопланова? (Ні)

Була вона молода? (Так) (Ненсі)

Ця людина жила у робітному домі? (Так)

Його доля переплітається з долею Сайкса? (Так)

Він був другом Ненсі? (Так) (Олівер Твіст)

III. «Літературознавець»

1. Добрих героїв Діккенса називають диваками. Чому?
2. У чому особливість образів? Чи змінюються вони протягом усієї розповіді про Олівера Твіста?
3. Які закони чарівної казки діють у романі «Пригоди Олівера Твіста»?
4. Як покараний Фейгін? Що для нього найстрашніше?
5. За що банда Фейгіна вбила Ненсі?
6. Яким чином виявляється гуманізм життєвої філософії письменника в образах диваків у романі «Пригоди Олівера Твіста»?
7. Якби Сайкс утік від поліції, суду, чи був би він покараний?
8. Чого більше в романі: добра чи зла? Чи справедливий світ, в якому живе Олівер і його друзі?
9. Чи пояснює Діккенс вчинки героїв середовищем, у якому вони виростили?
10. Порівняно з іншими, які потрапили під вплив Фейгіна, Олівер не став злодієм через своє благородне походження чи з інших причин?

Підсумок уроку.

Світ дітей особливий і водночас невід'ємний від світу дорослих, дуже тендітний, що потребує постійного піклування, такий світ уперше в художній літературі було відкрито Діккенсом.

Зацікавлення Діккенса дитячим і юнацьким віком було зумовлено його власними ранніми переживаннями, його розумінням обездоленого дитинства і співчуття йому, розумінням того, що становище дитини відбиває становище сім'ї загалом.

Він писав про дітей, керуючись потребою змінити і поліпшити умови їх життя, праці, освіти, виховання з надією і впевненістю, що правдивим, викривальним і натхненним словом можна всьому зарадити.

Нерідко очима дітей Діккенс дивиться на світ, на різні сфери соціального життя, на людей і природу, розмірковує про все це з урахуванням їх душевного стану, згорьованого і радісного, впливаючи на читача комплексом почуттів, які переживає герой і з якими співпереживає автор.

Для дитячого серця немає ні багатих, ні бідних, немає знатних і знаменитих, є лише люблячі і байдужі, злі і добрі. Діти безпомилково вгадують у будь-якій людині її душу і тягнуться до тої, в котрій не згас святий вогник добра і взаєморозуміння.

Епіграфом до сьогоднішнього уроку ми взяли слова: «Там, де я впевнений в істині, я не буду хитрувати з будь-ким». Цими словами Діккенс хотів розкрити нам зміст свого роману, бо тільки через дитяче сприйняття можна реально показати світ, знайти правдиву істину.

Мені б дуже хотілося, аби ви навчилися в Діккенса непримиренності до всього, що людину принижує, сковує, нівечить уже з раннього дитинства, навчилися розуміти добро, творити і цінувати його.

А зараз завершимо наш урок підсумком визначення «Всезнайки» (вчитель разом з дітьми визначає переможця).

Домашнє завдання: підготуватись до твору «Це правдива повість горя, страждань і спокути...».